

ETORKIZUNA ERAIKITZEN DUGU HEZKUNTZA gure tresna

2030 HELBURUA

Bermatu kalitatezko hezkuntza inklusibo eta bidezkoan parte hartzea.

OINARRI DOKUMENTUA 2020-2021 IKASTURTEA

KALITATEZKO HEZKUNTZA INKLUSIBOA ETA BIDEZKOA PERTSONA GUZTIONTZAT

Garapen iraunkorrerako 4. helburuaren inguruko sentiberatze-kanpaina: kalitatezko hezkuntza

1

KANPAINAREN AURKEZPENA

“Milurtekoko Garapen Helburu” (MGH) deitu izan direnak zortzi jarduketa-konpromiso ziren, eta horien azken helburua, funtsean, pobrezia, gosea eta gaixotasunak murriztea, hezkuntzarako eta osasun-zerbitzuetarako sarbide globala hobetzea eta ingurumena babesteko neurriak areagotzea zen. 2000. urtean abiarazi ziren Milurtekoko Garapen Helburuak, hamabost urteko epean gauzatzeko asmoz.

2015ean, epea amaituta eta lortutako emaitza itxaropentsuek bultzatuta, Nazio Batuen Erakundeak (NBE), gai horietan aktiboki inplikaturako beste erakunde eta pertsona askorekin batera, jarduerak aurrera eramateko agenda berri bat finkatzea erabaki zuten, Milurtekoko Garapen Helburuekin hasitako lanarekin nolabait jarraitzeko. Horretarako, Garapen Iraunkorrerako 17 Helburu (GIH) onartu ziren –helburu bakoitzaren barnean xede zehatzagoak jaso ziren–, eta 2030. urterako epea jarri zuten helburu horiek lortzeko.

Garapen Iraunkorrerako Helburuen xede nagusia garapen iraunkorrean aurrera egitea da, dagozkion gizarte-, ekonomia- eta ingurumen-inplikazioekin. Garapen Iraunkorrerako 2030 Agenda hau funtsezko bost helburutan oinarritzen da:

El objetivo fundamental de los ODS es progresar en el desarrollo sostenible, con sus implicaciones sociales, económicas y medioambientales correspondientes. Esta Agenda 2030 para el Desarrollo Sostenible se sustenta en cinco objetivos fundamentales:

1. Pertsonen dagokienez: gosea eta pobrezia desagerraraztea
2. Planetari dagokienez: planeta degradaziotik babestea
3. Munduko oparotasunari dagokienez: gizaki guztiek bizitza zoriontsua eta atsegina izan dezatela bermatzea
4. Munduko bakeari dagokienez: gizarte baketsuak, bidezkoak eta inklusiboak sustatzea

5. Planetako aliantzei dagokienez: Agenda hau abiarazteko behar diren baliabideak mugiaraztea, Garapen Iraunkorrerako Munduko Aliantza biziberritu baten bidez. A este gran esfuerzo mundial por la sostenibilidad son convocadas todas las sociedades, sin excepción, independientemente de su nivel de ingresos y/o su nivel de desarrollo.

Gizarte guztiei dei egin zaie iraunkortasunaren aldeko mundu-mailako ahalegin handi horretara, salbuespenik gabe, haien diru-sarreraren maila edota garapen-maila edozein dela ere.

Garapen Iraunkorrerako Helburu horien artean, Milurtekoko Garapen Helburuen garaiko aspaldiko ezagun batzuk ditugu, hala nola gosea desagerraraztea, pertsona guztientzako bizitza osasungarria eta kalitatezko hezkuntza sustatzea, bai eta beste helburu berriago batzuk ere, hala nola desorekei eta gatazkei aurre egitea edo erantzukizunez esku hartzea zenbait gaitan, esate baterako biztanlerian, ingurumenean, kontsumoan, enpleguan edo energian.

Nelson Mandelak adierazitako pentsamendu bat birala egin da garapena sustatzeko giroetan: “Hezkuntza da mundua aldatzeko daukagun armarik boteretsuena”; zehazkiago, hezkuntza da pobrezia eta horren ondorio suntsitzailen aurka borrokatzeko daukagun armarik onena. Horregatik, ez da harrizkoa Garapen Iraunkorrerako Helburuen artean hezkuntza hainbat dimentsiotan sustatzeaz arduratzen den helburu bat jasotzea, dimentsio horiek luzaroan landu ondoren emaitza onik eman ez dutela ikusita. Zehazki, 4. GIHaz ari gara, eta honako hau bilatzen du, hitzez hitz: “Guztionezko kalitatezko hezkuntza inklusiboa nahiz bidezkoa bermatzea eta etengabeko ikaskuntzarako aukerak bultzatzea”. ‘4. GIH-Hezkuntza 2030’ helburuak –horrela izendatzen da UNESCOren hainbat dokumentutan, eduki zehatzagatik– zazpi xede zehatzago eta abiarazteko beste hiru baliabide hartzen ditu barnean; gehienak 2030erako lortu behar dira, baliabideetako bat izan ezik, 2020an betetzeko aurreikuspena egin baita.

4. GIH - Hezkuntza 2030 helburu horri lotutako xede eta baliabide horiez gain, beste hainbat GIHren barneko beste bost xedek ere hezkuntzak berebiziko garrantzia duen helburu zehatzak planteatzen dituzte, ikusiko dugunez.

GIHekin lotuta aspaldi hasitako lanarekin jarraituz, gure erakunde solidarioek –Edificando-CN, Proclade, Proclade Yanapay, PROIDE, Proideba, PROYDE, Proyde-Proega, Sed, Solidarità Internazionale eta Sopro– 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuari buruzko hausnarketa zehatzagoa egin nahi dute 2020-2021 kanpainan.

2

KONTZEPTUAK ARGITZEN

Behar den bezala azaltzeko 4. GIH - Hezkuntza 2030 helburuaren inplikazioak, lehenik eta behin, definizioan erabiltzen diren kontzeptuak ondo ulertu behar dira. Horietako batzuk, “kalitatezko hezkuntza” edo “ikasteko aukerak”, adibidez, uste dugu oso argi geldituko direla gure azalpenaren amaieran, baina beste batzuk, agian, argitu egin beharko dira hasieratik. Zehazki, “hezkuntza inklusiboa” eta “hezkuntza ekitatiboa” kontzeptuei buruz ari gara. Zer esan nahi dugu horiek aipatzen ditugunean?

HEZKUNTZA INKLUSIBOA

Pertsona bakoitza desberdina da, eta horixe da hezkuntza inklusiboaren abiapuntua; pertsona bakoitzak ikasteko ezaugarri, interes, gaitasun eta behar desberdinak ditu. Hezkuntza-sistemek kontuan izan behar dute hori, eta errealitate horri behar bezala erantzuteko antolatu behar dute eskola-unibertso osoa. Horrela, hezkuntza-inklusioan aurrera egingo da..

Aplikatu beharreko teknika edo programa zehatzen multzo bat baino gehiago, hezkuntza inklusiboa hezkuntza ulertzeko eta gauzatzeko modu bat da, ikasle bakoitzaren ikaskuntza bultzatzeko, haren lorpenak bultzatzeko eta eskolako bizitza osoan parte har dezan ahalbidetzeko asmo aktiboaren bidez garatzen dena.

Hezkuntza inklusiboaren helburua, beraz, komunitate bateko adingabeek eta gazteek eskolan berean elkarrekin ikastea da, haien ezaugarri pertsonal zehatzak (gizarte-ingurunea, jatorri-kultura, ideologia, sexua, etnia edo desgaitasun fisikoaren, intelektualaren, sensorialaren edo supergaitasun intelektualaren ondoriozko egoera pertsonalak) edozein izanda ere, eskolan sartu ahal izateko baldintza berezirik eskatu gabe eta edozein motatako hautaketa- edo diskriminazio-mekanismoak gabe.

Eskola inklusiboan, ikasleek beren beharretara egokitutako irakaskuntza jaso behar dute. Hala gertatzen denean, hezkuntzarako, aukera-berdintasunerako eta parte hartzeko eskubideak gauzatzen ariko dira. Aldi berean, lan egiteko modu horrek errespetuz jokatzeko duten pertsona tolerantak eta enpatikoak sortuko ditu, elkarrengandik ikasten duten pertsonak.

Inklusioak bereziki begiratzen die eskola-marjinazioa, eskola-bazterketa edo eskola-porrota jasateko arriskuan egon daitezkeen ikasleei, arrisku handienez daudenei edo egoera bereziki ahulean daudenei, eta, beraz, hezkuntza-sistemaren barruan haien presentzia, parte-hartzea, ikaskuntza eta arrakasta akademikoa ziurtatzeko neurri sendoak hartzea eskatzen dutenei.

Adingabeen eta haien familien premia zehatzetatik abiatzen den edozein hezkuntzaren inklusioaren kalitatea neurtzeko, hura definitzen duten funtsezko hiru adierazleak kontrolatu behar dira: presentzia, parte-hartzea eta ikaskuntza.

OINARRI DOKUMENTUA

■ **Presentzia:** eskolara joaten den eta zer maiztasunekin joaten den aztertzea, hau da, ikasleek eskolako bizitzan parte hartzen duten denbora erreala egiaztatzea.

■ **parte-hartzea:** ikasleen eskola-esperientziaren kalitatea neurtzea: pertsona guztiek eskolako bizitzan aktiboki parte hartzeko aukera izan behar dute, eta, aldi berean, hezkuntza-komunitateko kide baliotsu gisa aitortuak eta onartuak izan behar dute. Ikusi beharko da nola hartzen den kontuan ikasleen ikuspuntua eta zenbateraino balioesten den ikasleen ongizate pertsonala eta soziala.

■ **ikaskuntza:** eskolak ikasleen hezkuntza-premiei erantzun eraginkorra nola ematen dien ebaluatzea, eskolako esperientzia ikaskideen baldintza berdinetan aprobetxatzeko dituzten aukerak eta ezaugarri pertsonal zehatzen arabera egin ditzakeen lorpen objektiboak balioetsiz.

Inklusioa prozesu bat da. Hobekuntzen eta berrikuntzen etengabeko bilaketa gisa ikusi behar da, ikasleen aniztasunari modurik positiboan eta eraginkorrenean erantzuteko. Azken batean, irakasleek eta ikasleek aniztasunaren aurrean jokatzeko onena ateratzen ikasi behar dute, arazo baten moduan ikusi beharrean, ikasteko ingurunea aberasteko erronka eta aukera gisa ikusiz.

Ezin da eskola-inklusioko esanguratsurik lortu ikasleen familiekin lankidetzaren harreman estua ezarri gabe; lankidetzaren horrek errespetuan, elkarriketa enpatikoan, baterako hausnarketan eta elkarrekiko laguntzan oinarritu behar du.

Beraz, eskola inklusiboak lortzeko funtsezko aldaketak dakartza egungo hezkuntza-sistemetan: egituraren eta funtzionamenduan, ikuspegiaren eta edukietan nahiz ikasle guztien beharrei erantzun eraginkorra emango dieten estrategia pedagogikoen erabilera.

Aldi berean, inklusioak eskola-unibertsitateko esparru guztietan azkar aurrera egitea eragozten duten oztopoak identifikatu eta ezabatu beharko dira. Oztopo horiek inklusioari buruzko uste eta jarrera okerretan oinarrituta egon ohi dira, batez ere eskolen antolaketan ardurak dituzten pertsonen aldetik. Emaitzak lortu nahi badira, ezinbestekoa izango da akats horiek zuzentzea edo bideratzea.

Ez dira gauza bera inklusioa eta integrazioa. Hezkuntzan, “inklusioko” aipatzen denean, ohikoa da “integrazioarekin” nahastea; akatsa da hori, lotura estua duten arren, ez direlako errealitate erabat baliokideak. Integrazioa hezkuntza-premia bereziak dituzten eta ez dituzten hurrei elkarrekin erakusteko prozesua da; hezkuntza-integrazioak pertsona guztiak leku berean integratzen ditu fisikoki, baina hezkuntza berezia aurreikusten du, esku-hartze desberdina hezkuntza-premia desberdinak dituztenentzat.

Hezkuntza integratzailearen oinarritzeko ideia hezkuntza giza eskubidea dela da, eta, beraz, hezkuntza horren ezaugarriak edo zailtasun bereziak alde batera utzita, ikasle guztiek ahalik eta hezkuntzarik onena jaso behar dute.

Sarritan, hezkuntza integratzailearen arloko ekimenak, batez ere, duela denbora gutxi

oraindik hezkuntza-aukerarik ez zuten taldeez arduratzen dira, hots, bai hezkuntza-sistemaren barruan, bai gizartean, oro har, baztertuta zeuden taldeez.

Inklusioa ikusmolde aurreratuagoa da, sakonagoa. Eskola inklusiboak ez ditu hain bereizita ikusten ikasleak, bakoitzari bere premien arabera erantzuteko; eskola-egitura osoan jartzen du arreta, harekin lotutako pertsona guztiak egitura horretako kide senti daitezzen eta beren ekarpenak egin eta eskola-elkarteko gainerako kideen laguntza jaso dezaten. Testuinguru horretan, lortzen den onura praktikoa interesgarrietako bat da eskola-elkarteko kide batzuen hezkuntza-premia bereziei erantzun egokiak ematen zaizkiela. Inklusioan, arreta-gunea eskolaren antolamendua eta hezkuntza-erantzuna eraldatzea da, eskolara joan nahi duten haur eta gazte guztiak har ditzan, haien egoera edozein dela ere, ikaskuntzan arrakasta izan dezaten.

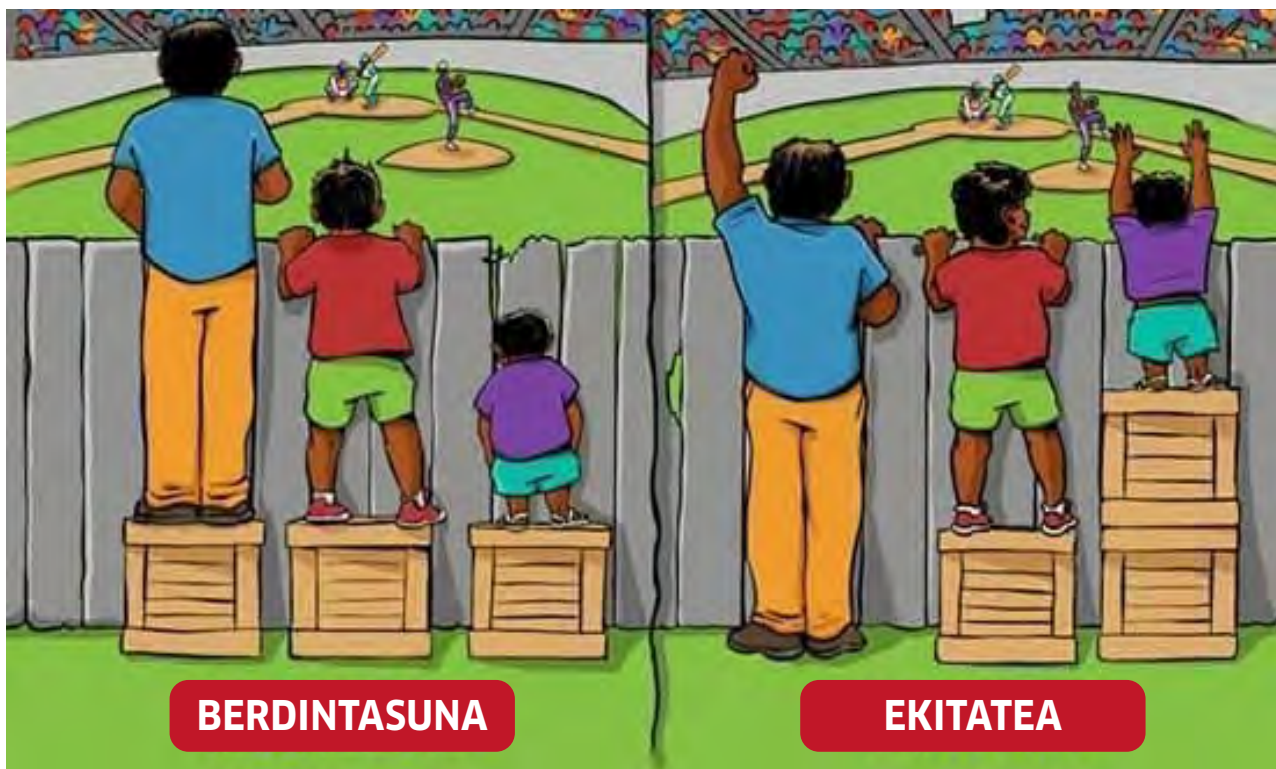
Eskola inklusiboek, kalitatezko hezkuntza emateko gai izateaz gain, diskriminaziozko jarrerak desagertzea lortzen dute, pertsona guztiak onartzen dituzten komunitateak sortuz, eta, era berean, bazterketarik, segregaziorik eta marjinaziorik gabeko gizartea eraikitzen laguntzera bultzatzen dituzte komunitate horiek.

Hezkuntza inklusiboa desgaitasuna duten pertsonak eskola komun batean onartzea eta integratzea baino gehiago da, edo curriculuma egokitzea baino gehiago. Hezkuntza inklusiboaren arabera, hezkuntzak funtsezko eginkizuna bete dezake gizarte bidezkoagoak eraikitzeko, aukera berberak eta arreta pertsonalaren eta baliabide pedagogikoen kalitate bera eskainiz, horien kopuru zehatzak alda badaitezke ere. Hezkuntza inklusiboak haziak ereiten ditu, eskola eraginkorraren, eskola demokratikoaren eta bidezko eskolaren haziak, ezaugarri horiek dituzten gizarte orokorretan fruitua eman dezaten.

HEZKUNTZA-EKITATEA.

Hezkuntzari buruz hitz egitean, hura justiziaz garatzea eta gure hezkuntza-proposamenetan eta hezkuntza-ekintzetan bidezkoak izatea pentsatzen badugu, gure gogora datorren lehen baldintza berdintasuna izango da, agian: pertsona guztiok eskubide eta aukera berdinak izan behar ditugu hezkuntza-ondasunak eta hezkuntza-zerbitzuak eskuratzeko garaian; ikasle guztientzako “aukera-berdintasuna” litzateke hori.

Baina berdintasunaren kontzeptu hori, zorroztasunez aplikatuz gero, bidegabekeria batzuen jatorria izan liteke, paradoxikoki, desberdinak direnak modu berean tratatzen saiatuz gero. Kontraesan horretan ez erortzeko, “ekitate” kontzeptua sortu da, “berdintasun” kontzeptuarekin estuki lotuta dagoena, baina zabalagoa eta konplexuagoa dena. Berdintasunez banatutako ondasun eta zerbitzuen banaketa hori zuzentzeko gonbita egiten du ekitateak, banaketa horren onuradunen artean dauden desberdintasunetan jarriz arreta eta horiek zuzentzeko eraginkortasunez jokatu.

BERDINTASUNA

EKITATEA

Ikuspuntu horretatik, gure hezkuntza-jarduketaren bidez, eta gure eskura dagoen heinean, hautemandako bidegabekeriak konpondu nahi baditugu, gure aldaketak, funtsean, sektore ahulenei laguntzera bideratu beharko lirateke. Laguntza hori zenbatekoa izango den xehetasunez aztertu beharko litzateke kasu bakoitzean.

Beraz, ekitateak bi dimentsio osagarri izango lituzke. Lehenengoak, “oinarrizkoa” dei geniezaiokeenak, pertsona guztientzako gutxieneko hezkuntza-estandar bat bermatu beharko luke, ikasle guztiek eskuratu behar dituzten oinarrizko aukera-berdintasuna eta hezkuntza-lorpenak, hain zuzen. Bigarrena “inpartzialtasun” dei geniezaioke, eta ziurtatu beharko luke egoera sozialak eta pertsonalak, hala nola sexua, egoera sozioekonomikoa, osasun ahula, izan dezakeen desgaitasuna edo ikasleen jatorri etnikoa, ez direla oztopo izango beren hezkuntza-ahalmena erabat garatzeko, batzuetan gainerako ikaskideenaren berdin-berdina izango ez den arren. Ekitatearen bigarren dimentsio horrek, beraz, ikasle bakoitzak bere ahalmen pertsonalak sakonki gara ditzan beharrezko ikusten diren neurri konpentsatzaile edo zuzentzaileak txertatuko ditu.

Ikuspuntu horretatik, hauxe da hezkuntza-sistemen erronka berria: zerbitzuaren banaketa berdintasunezkoa izateaz gain, zerbitzu hori jasotzen dutenen behar bereziak

asetzea. Bide horretatik soilik izango dira gure eskolak bidezkoagoak, eta, zalantzarik gabe, hezkuntza-kalitate handiagokoak.

Gauzak horrela, aukera-berdintasuna hurbiltzeko, hainbat desberdintasun txertatu beharko dira: pertsona eta kolektibo batzuek tratu desberdina jaso beharko dute, arreta handiagoa jaso beharko dute, irakasle espezializatuak eduki beharko dituzte, teknologia jakin batzuetarako sarbidea izan beharko dute, curriculum egokituei jarraitu beharko diete, ordutegi- edo eduki-eskakizun batzuetatik salbuetsita egon beharko dute...

Orain ulertzen da UNESCOk ekitateaz ematen duen azalpena: “Ikasle bakoitzaren desberdintasun eta behar indibidualen arabera heztea, horrela, baldintza ekonomikoak, demografikoak, geografikoak, etnikoak edo generoarekin lotutakoak inoiz ez daitezzen ikaskuntzarako oztopo izan”. Beraz, ikasleei haien inguruabarren eta ezaugarrien arabera ematen zaien tratu berezia litzateke ekitatea, bidegabekeriak ezabatzeko asmoz.

Gure eskolak kanpotik aztertuz gero, erabat inklusiboak dirudite, itxura batean behintzat, baina eskola horietan guztietan irakasgai berberak ematen eta curriculum ofizial berberak garatzen diren bitartean, helburu, irizpide eta egutegi akademiko berberekin, ikasle guztientzat emaitza berdinak bilatuz eta horietako askoren ezaugarri bereziak alde batera utziz nahiz eskualde batzuetan edo gizarte-talde jakin batzuentzat oso baliotsuak izan daitezkeen irakaskuntzak alde batera utziz, itxurazko ekitatea baino ez litzateke izango eta, beraz, faltsua eta baliogabea. Horrelako eskola batek bidegabe jokatuko luke ikasle batzuekin. Berdintasunezko eskola izango litzateke, baina ez luke banakoen desberdintasunen eta beharren arabera heziko.

3

OINARRIZKO PRINTZPIOAK

2030erako gure Agendara itzuliz, NBEk argitaratutako dokumentazioaren arabera, 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuak abiaraziko diren hezkuntza-jarduera guztietan lehentasuna izan behar duten oinarrizko printzipio jakin batzuk ditu abiapuntu. Hauek dira oinarrizko printzipio horiek:

a. **Hezkuntza pertsonak gaitzeko oinarrizko eskubidea da.** Eskubide hori lortzeko, herrialdeek hezkuntza eta ikaskuntza inklusiboa, ekitatiboa eta kalitatezkoa bermatu behar diete herritarrei, inor atzean utzi gabe. Hezkuntzak giza nortasuna erabat gauzatzea izan behar du helburu, eta, gainerako pertsonen dagokienez, elkar ulertzea, tolerantzia, adostasuna eta bakea sustatu behar ditu.

b. **Hezkuntza ondasun publikoa da.** Gizarte osoak partekatzen du hezteko zeregina; horregatik, gizarte zibilak (irakasleak eta gainerako hezitzaileak, sektore pribatua, komunitateak, familiak, haurrak eta gazteak) funtsezko eginkizuna betetzen du kalitatezko hezkuntzarako

1 Cf. <http://www.otraspoliticas.com/educacion/igualdad-y-equidad-en-la-educacion/>

eskubidea gauzatzeko orduan. Testuinguru horretan, ahaleginak koordinatzeko, parametro egokiak ezartzeko eta hezkuntza-araudiak arautzeko erantzukizun garrantzitsua estatuari dagokio, eta, beraz, estatuak du herritar guztien hezkuntzarako eskubidea babesteko, errespetatzeko eta betetzeko ardura nagusia.

c. **Genero-berdintasuna hertsiki lotuta dago pertsona guztiek duten hezkuntzarako eskubidearekin.** Genero-berdintasunaren lorpena oso lotuta dago haurrek, gizonak zein emakumeek hezkuntza-etapa desberdinetarako sarbide zuzena eta eraginkorra izatearekin, etapa horiek osatzearekin eta hezkuntza-prozesuan zehar eta horren ondorioz ahalduntze bera izatearekin.

4

NAHITAEZKO DOKUMENTUAK

Lehenago esandakoaren ildotik, 4. GIH - Hezkuntza 2030 helburua benetan betetzeko, hamar helburu zehatz aurreikusi dira, zazpi xedetan eta abiarazteko hiru baliabidetan banatuta. Xede horiek zer bilatzen duten sakon eta modu egokian ulertu nahi badugu, oso garrantzitsuak diren bi dokumentu ondo ezagutu behar ditugu¹:

1. *Incheongo Adierazpena*: UNESCOk, UNICEFekin, Munduko Bankuarekin, Nazio Batuen Populazio Funtsarekin (UNFPA), Garapenerako Nazio Batuetako Agentziarekin (PNUD), NBE Emakumeak erakundearekin eta Iheslarietako Nazio Batuen Goi Mandatariaren Bulegoarekin (ACNUR) batera, Hezkuntzaren Munduko Foroa antolatu zuen Incheonen (Koreako Errepublika) 2015eko maiatzean. 160 herrialdeetako 1.600 kidek baino gehiagok hartu zuten parte; horien artean, 120 pertsonak erantzukizun politikoa zuten, eta hainbat erakundetako arduradunak eta gizarte zibileko, hezkuntza-sektoreko, gazteen sektoreko eta sektore pribatuko ordezkariak zeuden. Hezkuntzari buruzko Incheongo Adierazpena (2030) onartu zuten. Adierazpen horretan, hezkuntzaren ikuspegi berria aurkeztu zuten hurrengo hamabost urteetarako.

2. *2030erako Hezkuntzako Ekintza* Esparrua: UNESCOren dokumentu honek gida bat eskaintzen du 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburua abiarazteko estatuan, eskualdean eta munduan. Esparru horren lehen zatiak 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuaren oinarri diren ideiak eta printzipioak laburbiltzen ditu. Bigarren zatiak, berriz, helburu orokorra, zazpi xedek eta abiarazteko hiru baliabideak aurkezten ditu, guztientzako oinarriak emanez eta estrategia praktikoak iradokiz. Azkenik, hirugarren zatiak inplementazio-modalitateei buruzko gai guztiak zehazten ditu, honako hauek barne: gobernantza, erantzukizuna eta aliantzak, koordinazioa, jarraipena eta ebaluazioa, finantzaketa, eta abar. 2030erako Hezkuntzarako Ekintza Esparru honek, halaber, 4. GIH-Hezkuntza 2030 helbururako konpromisoak lortzeko aurrerapenaren jarraipena egiteko proposatutako adierazle globalen eta tematikoen taulak hartzen ditu barnean.

1. Web helbide honetan daude biak, eta nahitaezkoa da horiek kontsultatzea: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656_spa. Incheongo Adierazpena 5. orrialdetik aurrera agertzen da; 2030erako Hezkuntzako Ekintza Esparrua, 15. orrialdetik aurrera.

5

GIH-HEZKUNTZA 2030 HELBURUAREN ZEHAZTASUN BEREZIAK

Oro har, esan genezake 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuak “Hezkuntza guztiontzat” (2000. urtean 164 gobernuk sinatu zuten) eta Milurtekoko Helburuak (MGH) proiektuekin hasitako lanarekin jarraitzen duela; proiektu horien dinamika 2015ean amaitu zen, eta UNESCOk babestu zituen bi proiektuak.

4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuaren xede zehatzen asmoak handiagoak dira orain, adin guztietako pertsoneri eragiten dietelako –haurrengandik hasi eta helduenganaino–, eta hezkuntza-maila guztiei –eskolaurretik hasi eta unibertsitatera arte–; munduko herrialde guztiak hartzen ditu barnean –pobretuenak eta aberatsenak–, eta ez da estatistiketan soilik oinarritzen; hezkuntzaren kalitatea eraginkortasunez sustatu nahi du baita ere. 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuaren xedeen ezaugarri berritzaile horiek pixka bat egituratuz gero, berorietan aurki daitezkeen bost zehaztasun aipa genitzake:

1. **Bizitza osoan zehar ikasteko aukerak:** 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuak hezkuntza-aukera ekitatiboak bermatu nahi ditu, hezkuntza bizitza osoan luzatzen den prozesu integral gisa hartzen duen ikuspegitik. Bermatu behar da hezkuntza unibertsalak (Eskolaurrea, Lehen Hezkuntza eta Bigarren Hezkuntza) ikaskuntza-emaitza eraginkorrek eta egokiak lortzea haur, gazte zein helduen kasuan, bizitza osoan zehar garatu beharreko ikaskuntzaren oinarri gisa.

2. **Aukera-berdintasuna pertsona guztientzat:** halaber, 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuak aukera-berdintasuna bermatu nahi du gazteek eta helduek beren bizitza osoan ikasteko izan ditzaketan aukera desberdinen aurrean.

3. **Berdintasuna, inklusioa eta genero-berdintasuna:** 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuak inklusioaren, ekitatearen eta genero-berdintasunaren aldeko interes berritu eta zabalagoa jasotzen du.

4. **Edozein ikaskuntzak ez du balio – ikaskuntza eraginkorra:** 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuak bikoiztu egin du ikaskuntza eraginkorra egiteko eta ezagutzak, gaitasunak eta konpetentzia garrantzitsuak eskuratzeko interesa.

5. **Edozein ikaskuntzak ez du balio – ikaskuntza egokia:** . GIH-Hezkuntza 2030 helburuaren beste alderdi berritzaile bat ikaskuntzaren egokitasunari ematen dion garrantzia da, bai lan egokia egin ahal izateko gaitasun tekniko eta profesionali dagokienez, bai mundu plural, interdependente eta interkonektatu batean ‘herritartasun globala’ gauzatzeari dagokienez.

6

4. GIH-HEZKUNTZA 2030 HELBURUAREN XEDEAK

XEDEAK

Ikus dezagun zein diren 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburua eraginkortasunez betetzeko aurreikusi diren zazpi xedeak eta abiarazteko hiru baliabide zehatzak:

■ **4.1 xedea.-** “Hemendik 2030era, haur guztiek lehen eta bigarren hezkuntzako irakaskuntza amaitzen dutela ziurtatzea; doakoa, bidezkoa eta kalitatezkoa izan behar du, eta ikaskuntzaemaitza egokiak eta eraginkorrak ekarri behar ditu.”

Emaitza horiek lortzeko, hainbat erakunde ofizialek kalkulatu dute haur guztiei eta inolako diskriminaziorik gabe bermatu beharko litzaiekeela hamabi urteko hezkuntza gutxienez, Lehen eta Bigarren Hezkuntza, doakoa, ekitatezkoa eta kalitatezkoa. Urte horietatik, gutxienez bederatzik derrigorrezkoak izan beharko lukete.

■ **4.2 xedea.-** “Hemendik 2030era, haur guztiek lehen haurtzaroan eta eskolaurreko hezkuntzan arretarako eta garapenerako kalitatezko zerbitzuak eskura ditzaketela ziurtatzea, lehen hezkuntzarako prest egon daitezen.”

Gutxienez urtebetez kalitatezko eskolaurreko irakaskuntza ematea gomendatzen da, doakoa eta derrigorrezkoa, hezkuntza kualifikatuari esker, lehen haurtzaroaren garapena eta zaintza ziurtatuko duena.

■ **4.3 xedea.-** “Hemendik 2030era, gizon eta emakume guztiek kalitatezko prestakuntza tekniko, profesional eta goi-mailakoa eskuratzeko berdintasunezko sarbidea dutela ziurtatzea, unibertsitateirakaskuntza barne.”

Funtsezkoa da gaitasunak garatzeko eta irakaskuntza eta prestakuntza tekniko eta profesionala (EFTP) eskuratzeko oztopoak murriztea, Bigarren Hezkuntzatik hasita, eta goi-mailako irakaskuntza ere barnean hartuta. Unibertsitateko eta goi-mailako irakaskuntza doan izan beharko litzateke pixkanaka. Halaber, bizitza osoan ikasteko aukerak eman behar zaizkie gazte eta heldu guztiei.

■ **4.4 xedea.-** “Hemendik 2030era, nabarmen areagotzea enplegua eta lan duina eskuratzeko eta ekintzailtzarako beharrezko gaitasunak, batez ere teknikoak eta lanbidekoak, dituzten gazte eta helduen kopurua.”

1. Sarbidea: EFTPra sartzeko aukerak zabaldu behar dira, horren kalitatea bermatzearekin batera. Bestalde, beharrezkoa da baita ere ikasteko aukerak handitu eta dibertsifikatzea, hezkuntza- eta prestakuntza-modalitate ugariaren bidez, hala, gazteek eta helduek, eta, bereziki, neska gazteek eta emakumeek, lan duina lor dezaten eta, oro har, bizitzarako egokiak diren ezagutzak, gaitasunak eta konpetentziak eskuratu ahal izan ditzaten.

2. Gaitasunak eskuratzea: lan-mundurako berariazko gaitasunak azpimarratzeaz gain, gaur egun trebetasun bigunak izenez ezagutzen denaren garapena ere azpimarratu behar da, gero eta garrantzitsuagoak baitira hainbat lanbide-eremutan. Trebetasun bigun horietako batzuk dira, adibidez, problemak ebaztea, pentsamendu kritikoa, sormena, talde-lana, komunikaziorako eta gatazkak konpontzeko trebetasunak, eta abar. Gainera, beharrezkoa da pertsona guztiek ikaskuntzaren bidez beren ezagutzak etengabe eguneratzeko benetako aukerak izatea bizitza osoan zehar.

■ **4.5. xedea.-** “Hemendik 2030era, genero-desberdintasunak ezabatzea hezkuntzan, eta berdintasunean oinarritzen den sarbidea ematea irakaskuntzako maila guztietan eta lanbide-prestakuntzan pertsona ahulenei, desgaitasunen bat duten pertsoneri, herri indigenei eta ahultasun-egoeran dauden herriei barne.”

3. Inklusioa eta ekitatea: pertsona guztiek, edozein izanik ere sexua, adina, kolorea, etnia-kidetasuna, hizkuntza, erlijioa, ideia politikoak edo bestelako ideiak, jatorri nazionala edo soziala, ondarea edo jaiotza, bai eta desgaitasunen bat duten pertsonak, migratzaileak, herri indigenak, haurrek eta gazteak eta, bereziki, egoera zaurgarrietan edo berezietan daudenek, kalitatezko hezkuntza inklusiboa eta ekitatiboa eskuratzeko eta bizitza osoan ikasteko aukerak izan beharko lituzkete. Arreta berezia eskaini behar zaien eta xede zehatzak dituzten talde ahul horien artean, ahalmen-urritasunak dituztenak, herri indigenak, gutxiengo etnikoak eta pobrezian bizi direnak nabarmentzen dira.

4. Genero-berdintasuna: haur guztiek eta gizon eta emakume guztiek aukera berdina izan beharko lituzkete kalitatezko hezkuntza jasotzeko, prestakuntza-maila baliokideak lortzeko eta hezkuntzaren abantailez modu berean gozatzeko. Alde horretatik, arreta berezia merezi dute honelako arazoen eraginpean egon daitezkeen neska nerabeak eta emakume gazteak: genero-indarkeria, haurren ezkontza, haurdunaldi goiztiarra eta etxeko lanen gainkarga; eta baita pobrezia-indize handiko eremuetan edo urruneko landa-eskualdeetan bizi direnek ere. Gazteak desabantailan dauden testuinguruetan ere berariazko neurri konpentsatzaileak hartu behar dira. Generoaren arloko desorekak gainditzeko politikak eraginkorrak dira osasuna, justizia, gobernu ona eta haur-lanaren emantzipazioa ere sustatzen dituzten neurri multzo baten barruan daudenean.

■ **4.6. xedea.-** “Hemendik 2030era, gazte guztiak eta helduen proportzio handi bat, bai gizonak bai emakumeak, alfabetatuta daudela eta aritmetikako oinarrizko ezagutzak dituztela ziurtatzea”.

Xede honekin lotutako ekintzen helburua da, hemendik 2030era bitartean, planetako gazte eta heldu guztiek irakurketan, idazketan eta kalkuluan ezagutza funtzionalen maila egokia eta aitortua lortzen dutela bermatzea, oinarrizko irakaskuntza arrakastaz osatu ondoren lortzen den mailaren parekoa. Alfabetatzearen bitartez seinalatzea baino, xede honek pertsona guztiek oinarrizko gaitasun funtzionala eskuratzea lortu nahi du, gaitasun hori eskolan edo, beranduago, alfabetatzeko programa ez-formalen bitartez lortu duten alde batera utzita.

■ **4.7 xedea.-** “Hemendik 2030era, ikasle guztiek garapen jasagarria sustatzeko beharrezkoak diren ezagutza teorikoak eta praktikoak eskuratzen dituztela ziurtatzea, besteak beste, garapen jasagarriko eta bizi-estilo jasagarrietarako, giza eskubideetarako, genero-berdintasunerako, bakearen eta indarkeriarik ezaren kulturaren sustapenerako, munduko herritartasunerako eta kultura-aniztasunaren baloraziorako eta kulturak garapen jasagarriari laguntzeko, hezkuntzaren bidez.”

Oso garrantzitsua da hezkuntzak giza eskubideak, bakea, tokiko eta munduko herritartasun arduratsua, genero-berdintasuna, garapen iraunkorra eta osasuna erabat gauzatzeko betetzen duen eginkizuna indartzeko ahaleginak areagotzea. Herritarrek bizitza emankorra izateko, erabaki oinarridunak hartzeko eta arazo planetarioei aurre egiteko eta horiek konpontzeko orduan eginkizun aktiboa hartzeko behar dituzten ezagutzak, gaitasunak, balioak eta jarrerak garapen iraunkorrerako hezkuntzaren eta munduko herritartasunerako hezkuntzaren bidez eskura daitezke; berorietan, bakearekin, giza eskubideekin, kulturarteko hezkuntzarekin eta herrien artean elkar ulertzeko hezkuntzarekin lotutako edukiak jaso beharko lirатеke.

ABIARAZTEKO BALIABIDEAK

■ **4.a xedea.-** “Haurren eta desgaitasunen bat duten pertsonen beharrak eta genero-desberdintasunak kontuan dituzten eta ikaskuntza-ingurune seguruak, indarkeria gabeak, inklusiboak eta guztiontzako eraginkorrak eskaintzen dituzten hezkuntzako instalazioak eraikitzea eta egokitzea”.

Xede hau azpiegitura fisikoak egokitzeko eta guztiontzako ikaskuntza-testuinguru seguruak, inklusiboak eta didaktikoki eraginkorrak sortzeko premian oinarritzen da.

■ **4.b xedea.-** “Hemendik 2020ra, nabarmen areagotzea, mundu-mailan, garapen-bidean dauden herrialdeetarako eskuragarri dagoen beka kopurua; zehazki, aurrerapen txikieneko herrialdeetarako, garapen bidean dauden uharte-estatu etarako eta Afrikako herrialdeetarako daudenak, bertako ikasleak herrialde garatuetako edo garapen bidean dauden beste herrialde batzuetako goi-mailako irakaskuntza-programetan matrikulatu ahal izateko, lanbide-prestakuntzako programak eta programa teknikoak, zientifikoak, ingeniartzakoak eta informazioaren eta komunikazioen teknologiar buruzko programak barne.”

Hori da 2020ko gauzatze-epea duen xede bakarra –kasu honetan, ‘Abiarazteko baliabidea’-. Nahiz eta bide bakarra ez diren, ezta gutxiagorik ere, bekek funtsezko zeregina bete dezakete gazteei eta helduei aukerak emateko; izan ere, bekarik gabe ezingo lituzkete ordaindu ikasketak goi-mailako etapetan. Garrantzitsua da kontuan hartzea emandako beken helburua pertsona onuradunek beren gaitasunak jatorrizko herrialdeetan garatzea izan behar duela. Gainera, beka gardentasunez esleitu beharko lirатеke, eta, ahal dela, ingurune behartsuetatik datozen gazteei zuzendu.

■ **4.c xedea.-** “Hemendik 2030era, nabarmen areagotzea goi-prestakuntza duten irakasleen eskaintza, bai eta garapen-bidean dauden herrialdeetan, aurrerapen txikieneko

herrialdean eta garapen-bidean dauden uharte-estatuetan irakasleen prestakuntzarako nazioarteko lankidetzaren bidez ere.”

Irakasleak dira, zalantzarik gabe, 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuaren gainerako xede guztiak lortzeko funtsezko gakoetako bat, hezkuntzan dagoen ekitate-arrakala areagotu egiten baita ondo prestatutako irakasleen banaketa desorekatuaren ondorioz, batez ere eremu behartsuenetan. Horregatik, xede honi lehentasuna eman behar zaio, eta lehenbailehen abiarazi behar da.

Xede horien guztien inplementazioaren eta betetze-mailaren ebaluazioaren hurbileko jarraipena egiteko adierazle objektiboak orri-oinean adierazi dugun UNESCOren dokumentuan daude¹.

7

HEZKUNTZAREKIN LOTUTAKO XEDEAK BESTE GIH BATZUETAN

Garapen Iraunkorrerako 2030 Agendan, hezkuntza ez da 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburura mugatzen; izan ere, ondoren aurkezten diren helburuen xedeetan ere berariaz aipatzen da:

■ Osasuna eta ongizatea (3.7 xedea): “Hemendik 2030era, sexu- eta ugalketa-osasuneko zerbitzuetarako sarbidea bermatzea, familia-plangintzakoak, informaziokoak eta hezkuntzakoak barne, eta ugalketa-osasuna txertatzea estrategia eta programa nazionaletan.”

■ Genero-berdintasuna (5.6 xedea): “Sexu eta ugalketa osasunerako sarbide unibertsala ziurtatzea, bai eta ugalketa eskubideak ere, Populazioari eta Garapenari buruzko Nazioarteko Hitzarmenaren Ekintza Programarekin, Beijingeko Ekintza Plataformarekin eta aztertze konferentzien azken dokumentuekin bat adostutakoaren arabera”. 5.6.b abiarazteko baliabideak, zehazki, honako hau eskatzen du: “Teknologia instrumentalaren erabilera hobetzea, bereziki, informazioaren eta komunikazioen teknologiarena, emakumeen ahalduntzea sustatzeko”; helburu hori ezin da lortu beharrezko prestakuntza jaso gabe. Gainera, 5.6.2 adierazlea, xede horrekin lotutakoa, hauxe da: “15 urtetik 49 urtera bitarteko emakumeek sexu- eta ugalketa-osasuneko zerbitzuak eta ugalketa-eskubideei buruzko hezkuntza eta prestakuntza izatea bermatzen duten legeak dituzten herrialdeen kopurua”.

■ Irakaskuntza eta hazkunde ekonomikoa (8.6 xedea): “Hemendik 2020ra, nabarmen murriztea enplegurik ez duten eta ikasten edo gaitzen ari ez diren gazteen proportzioa”; ikus

¹ https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Global%20Indicator%20Framework_A.RES.71.313%20Annex.Spanish.pdf; 5-6. orrialdeak

daitekeenez, xede honek 2020an du muga.

- Ekoizpen eta kontsumo arduratsuak (12.8 xedea): “Hemendik 2030era, mundu osoko pertsonek beharrezko informazioa eta ezagutzak badituztela bermatzea, garapen jasangarrirako eta naturarekin bat datorren bizi-estiloa edukitzeko”.

- Klimaren aldeko ekintza (13.3 xedea): “Hezkuntza, sentsibilizazioa eta giza ahalmena eta erakundeena hobetzea, klima-aldaketa murrizteko, horretara egokitzeko, bere eraginak arintzeko eta garaiz ohartarazteko”.

Gainera, zehaztaper horiez gain, modu batean zein bestean hezkuntzak gainerako GIH gehienekin ere lotura gutxi-asko zuzena duela ziurtatu daiteke.

8

IKUSPEGI OROKORRA

4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuaren barneko xedeek konpromiso globala jasotzen dute, herrialde guztiek kalitatezko hezkuntzarako eskubidea berma dezaten, ikaskuntza eraginkor eta garrantzitsua lortzeko orduan aukera-berdintasuna sustatuz.

Lehenago esandakoaren ildotik, 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuaren xedeetako batzuk “Hezkuntza Guztiontzat” proiektuaren bide beretik doaz; Milurtekoko Helburuetan (MGH) landu ziren jada proiektu horren oinarritzko alderdiak, baina Milurtekoko Helburuen dinamika eraginkorra 2015ean amaitu zen. Ziklo hura amaituta, 4. GIH-Hezkuntza 2030 helburuaren xedeek mundu-mailako konpromiso berritua adierazten dute, hemendik 2030era bitartean pertsona guztiek kalitatezko oinarritzko hezkuntzarako sarbidea eta genero-parekotasuna izan dezaten. Alderdi hori modu berezian eta argian jasotzen dute honako xede hauek:

- 4.1 xedea: haur guztiek lehen eta bigarren hezkuntzako irakaskuntza-ziklo osoa egiteko aukera dutela ziurtatzea, eta, gutxienez, derrigorrezko eta doako irakaskuntza bederatzi urtez jasotzea.

- 4.2 xedea: haur guztiek lehen haurtzaroan kalitatezko arretarako eta garapenerako aukera eta, gutxienez, eskolaurreko urte bat egiteko aukera dutela ziurtatzea.

- 4.5. xedea: genero-berdintasuna bermatzea hezkuntzaren maila guztietan.

- 4.6 xedea: gazte guztiek [15 urtetik 25 urtera bitartekoek] irakurketako, idazketako eta aritmetikako gaitasunak eskuratzen dituztela bermatzea.

Hala ere, badira aurreko koadroa osatzen eta zabaltzen duten beste xede berritzaileago batzuk, bai MGHetan ukitu ez ziren hezkuntza-alderdiez arduratzen direnak, esaterako, irakasleen prestakuntza eta eskola-instalazioen egokitzapena, bai Garapen Iraunkorrerako

OINARRI DOKUMENTUA

2030 Agendaren planteamendu berrietatik sortzen diren alderdietan sartzen direnak; hasieran adierazi dugun ildotik, garapen iraunkorraren ingurukoak dira alderdi horiek, eta inplikazio sozialak, ekonomikoak eta ingurumenarekin lotutakoak dituzte. Xede horiek, batez ere, honako hauek lirateke:

- 4.3 xedea: oinarrizkoaren ondorengo irakaskuntzako eta prestakuntzako modalitate guztietan berdintasunezko sarbidea izatea bermatzea.
- 4.4 xedea: lan-mundurako garrantzitsuak diren abileziak bermatzea.
- 4.7 xedea: herritartasun globala garatzeko ikaskuntza egokia bermatzea.
- 4.a xedea: ikaskuntza-testuinguru seguru eta inklusiboak bermatzea.
- 4.c xedea: irakasleen kontratazio-baldintzak, prestakuntza eta garapen profesionala nahiz lan-baldintzak egokiak direla bermatzea

DOCUMENTO BASE ITURRIAK ETA ERREFERENTZIAK

ITURRIAK ETA ERREFERENTZIAK

- https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656_spa
- <http://www.otraspoliticass.com/educacion/igualdad-y-equidad-en-la-educacion/>
- https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Global%20Indicator%20Framework_A.RES.71.313%20Annex.Spanish.pdf
- https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000246300_spa
- <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232697>
- <http://www.oecd.org/education/school/40043349.pdf>
- <https://www.elnuevodiario.com.ni/opinion/72666-equidad-educativa/>
- <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000259592>
- <https://www.divulgaciondinamica.es/blog/la-integracion-social-la-educacion-inclusiva/>
- https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245745_spa
- <https://www.feandalucia.ccoo.es/docu/p5sd7192.pdf>